

Kerk van Hilvarenbeek

De parochiekerk, eene integra ecclesia, den H. Petrus (+ Augustus) toegewyd, dagtiekent van eene grijsse oudheid en heeft vele rampen beleefd.

Volgens den geleerden Wichmans en den verdien- stelyken schryver Cappers kon zekere Hildewaris eene volgelinge (piscissequa) van de H. Oda als stichteres moeten worden beschouwd, en zoo kon de eerste kerk tot de VIII eeuw behoren. Aan eene andere Hildewaris, vrouwe van Baek en gravin van Rode in de XII eeuw, schryft men het bouwen der prachtige collegiale kerk toe, die na vele weder- waardigheden nog een sierraad onder de oude kerken van ons Bisdom mag genoemd worden. Tusschen had de H. Ansfridus in de X eeuw aan de kerk zijne bezittingen te Lommel vermaakt, van welke aandriflyke plaats de tinden der kerk zijn genoten.

Den 27 July 1448 sloeg de bliksem in den toren en deed het ghele muur de klokken smelten. In 1546 brandde de toren andermaal uit, en gingen ee zekere van Bladel en Netersel in den brand verloren.

De kerk leed alsdan groote schade, zooals uit de rekening van 1540 zingens de reparatie der kerk blijkt, ook kostte het vergieten van eene klok 270 gulden een blank, in welke kosten de proost, het kapittel, de deken met pastoor te samen drie vyfden betaalden. Nadat de kerk in April 1583 door de Spanjaarden was geplunderd, legden zij dezelve weldra in de asch. Hoewel de goldmildheden toelieten trachtte men de kerk over de Godsdienst te herstellen, en cranwelijks waren de inwoners in hune overvloedige bezittingen en verdienst geslagen, of de graaf van Hohenlohe aan de spijt van eene Staatsehe Conde overviel den 14 Augustus 1586 de gemeente en gaf het strooijen dak der kerk aan de

slammen prijs. Na deze ramp viel er in de eerste jaren aan de herbouwing der kerk niet te denken; men bepaalde zich tot het dekken van het koor, terwijl de gelovigen in het ruime schip onder den blaauwen hemel de godsdienstoefeningen bijwoonden. Bij de herstelling van het koor wist men niet door wie de noodige kosten zouden gedragen worden; want de kerk was in 1603 zoo arm, dat zij nauwelijks in de altaarbehoefden konde voorzien.

Eerst in 1607 en volgende jaren werd de kerk met de sacristijen hersteld; achterstallige gelden van armengoederen stond de schout in 1608 af om de onkosten der reparatie mede te dekken.

Met groot genoegen staarde men eindelyk op het voltrokken werk, toen den 11 December 1615 's avonds tusschen acht en negen uren een schrikbarend onweder boven de gemeente losbarstte. Herhaalde malen trof de Bliksem den spierentoren, en deed een zelle wind wel dra het vuur op de kerk overslaan, die met uitwondering der sacristijen geheel door de slammen verteerd werd. De inwooners aan rampspoeden en oprofferingen gewoon sloegen het volgende jaar handen aan het werk, en hebben in de knidige kerk aan de nakomelingschap willen toonen, wat godsdienst en vereenigde kracht vermogen. Na zulke verwoestingen kan men de schade in 1801 en 1818 aan den toren door onweder toegebracht stelruygend voorbijgaan.

In 1648 werd de parochiekerk aan de Katholicken ontruimen en de uitoefening der Godsdienst in de Generaliteitslanden ontdoed; hierom sloegen de bekenaren over de grenzen op het grondgebied van Poppel op den Rovert dicht bij de kapel een bedehuis op en bleven dien langen kerkweg bewandelen, tot dat de inval der Franschen in 1672 de Staten tot meer toegaveheid stemde. Oogluikend moegt men weldra in de voorgenamde kerken dreef, thans

tuin des pastoors, eene schuurkerk betrekken, die in 1752 op last der Staten gesloten werd, omdat het strooyendak van binnen was beplankt geworden. Wel werd dit Stateninterdict den 20 december van hetzelfde jaar opgeheven, doch onder de bepaling, dat het planken beschoot moest worden opgeruimd, en onder uitdrukkelijk bevel van geen vernieuwing of verbetering ook binnen in de schuurkerk aante brengen. Om aan het nietig bedekhuis inwendig eenigen schijn van kerk te geven en om niet op het dak van eene graanschuur te moeten staren, wendden de katholieken zich ootmoedig tot de Hoogmogenden om daarin verbetering te mogen aanbrengen; eindelijk kregen zij hunnen wensch, doch die toegevendheid had handen vol geld gekost. Na den tweeden inval der Franschen in het einde der XVIII eeuw gingen de knellende boeijen der godsdienst voor goed geslaakt worden en kregen de katholieken hunne oude parochiekerk terug, waarin den 31 Mei 1801 de Heilige Of-ferande weder werd opgedragen.

De kerk heeft vele rampspoeden doorleefd en mag een monument genoemd worden, hoewel de her-
bouwing in het begin der XVII eeuw onregelmatigheid heeft aangebracht. De knidrijde is veel breder uitgebouwd en dagteekent van lateren tijd, zooals het jaartal 1678 op vele leijen van dit dak aan-
geeft; de noorderbeuk is smaller, doch schijnt oorspronkelijk, wijl daarvan de muren en contra-
forten met lagen van witachtigen steen doorwerkt zijn: daarbij niet men nog op enkele plaatsen tuf-
steen.

De fraaie predikstoel is in 1628 gemaakt, en het aanwering gestoelte voor de kassunniken schijnt van hetzelfde meester.